

Piotr Fołta

Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

 <https://orcid.org/0009-0006-9828-8656>

 Folta.Piotr@doktorant.uken.krakow.pl

MOTYWACJE DECYZJI WYBORCZYCH MŁODYCH WYBORCÓW W WYBORACH PARLAMENTARNYCH W 2023 ROKU – KOMUNIKAT Z BADAŃ

MOTIVATIONS OF YOUNG VOTERS' VOTING DECISIONS IN THE 2023 PARLIAMENTARY ELECTIONS – RESEARCH REPORT

DOI: 10.24917/ycee.10879

Abstrakt:

Artykuł porusza problematykę decyzji wyborczych młodych ludzi po wyborach parlamentarnych w 2023 roku. Zawiera on próbę wyjaśnienia, jakie były motywacje wyborcze badanej grupy. Jest również próbą pogłębienia wątków dotyczących wyborów politycznych i partycypacji wyborców – młodych obywateli. W ramach opracowania przeprowadzono samodzielne badania jakościowe, wykorzystując technikę wywiadów pogłębionych, aby bardziej szczegółowo zrozumieć omawiany problem. Analiza wyników wykazała, że sporo młodych osób głosowało przeciwko rządowi Prawa i Sprawiedliwości. Stanowiło to dużą zmianę w porównaniu z poprzednimi wyborami. Respondenci przeciwni PiS-owi uzasadniali swoją partycypację wyborczą celem zmiany władzy, gdyż nie byli z niej zadowoleni. Uważali, że wspomniane ugrupowanie nie dba o tę grupę wiekową, nie spełnia również ich oczekiwań. Z kolei badani zwolennicy PiS-u wyrażali szczególną niechęć wobec Donalda Tuska i sprzeciwiali się jego ewentualnemu powrotowi do władzy.

Słowa kluczowe:

młodzi wyborcy, motywacje wyborcze, PiS, KO, partie polityczne, wybory parlamentarne.

Abstract:

The article discusses the issue of young people's electoral decisions after the 2023 parliamentary elections. It contains an attempt to explain what the electoral motivations of the surveyed group of people were. It is also an attempt to deepen the topics regarding political choices and the participation of young voters. As part of the study, independent qualitative research was carried out using the technique of in-depth interviews to understand the discussed issue in more detail. Analysis of the results showed that many young people voted against the Law and Justice government. It was a big change compared to the previous elections. Respondents opposed to Law and Justice justified their electoral participation to change the government because they were dissatisfied with it. They believed that this group did not care about this age group and did not meet their expectations. In turn, surveyed Law and Justice supporters expressed significant reservations about Donald Tusk and strongly opposed the prospect of his return to power.

Keywords:

young voters, electoral motivations, PiS, KO, political parties, parliamentary elections.

Wstęp

Rok 2023 w świecie polskiej polityki przyniósł duże zmiany. Pomimo zdobycia przez Prawo i Sprawiedliwość największej liczby głosów w wyborach do Sejmu (35,38%), partia ta – rządząca przez 8 ostatnich lat – nie utrzymała władzy. Większość osiągnęła koalicja 3 komitetów wyborczych (Koalicji Obywatelskiej, Trzeciej Drogi i Lewicy). W ostatnich wyborach parlamentarnych frekwencja była rekordowa – wyniosła ponad 75%. To samo tyczyło się najmłodszej grupy wyborców – w wieku od 18. do 29. roku życia (68%). Był to pierwszy przypadek tak wysokiej frekwencji w tej grupie wiekowej (Hułakowicz, 2023). Warto zaznaczyć, że najliczniej głosowali oni na KO (28,3%). Na drugim miejscu znalazła się Lewica – zagłosowało na nią ponad 17% obywateli. Następne w kolejności uplasowały się: Trzecia Droga oraz Konfederacja (ponad 16%). W porównaniu z 2019 roku Prawo i Sprawiedliwość spadło z pierwszego miejsca na miejsce piąte. Znak „X” przy partii rządzącej postawiło 14,9% uprawnionych do głosowania. To spadek aż o ponad 11% w porównaniu z ubiegłymi wyborami parlamentarnymi (Latos, 2023). Widoczne jest zatem wyraźnie mniejsze poparcie dla Prawa i Sprawiedliwości i wzrost wyborców Koalicji Obywatelskiej wśród młodych Polaków. Z tego powodu pojawiło się wiele komentarzy wśród opinii publicznej.

Celem artykułu jest analiza charakteru motywacji decyzji wyborczych młodego pokolenia po wyborach parlamentarnych w 2023 roku oraz próba dalszego zgłębienia wątku dotyczącego wyborów politycznych i partycypacji wyborców młodych obywateli.

Postawiono następujące pytania: Jakie są motywacje wyborcze młodych ludzi w wyborach parlamentarnych z 2023 roku? Jak widzą oni przyszłość po wyborach z 2023 roku?

Badania przeprowadzono w terminie od 6 do 10 grudnia, czyli tuż przed zaprzysiężeniem nowego rządu.

Niniejsza praca wpisuje się w badania nad motywacjami młodych w wyborach. Ostatnie sondaże w tym kontekście przedstawione są, m.in. w raporcie *Portret Debiutantów '23*. Według autorów, raport pozwalał zrozumieć, jak jesienią 2023 mieli zachować się Debiutanci '23, czyli Polki i Polacy w wieku 18–21 lat, którzy po raz pierwszy mogli wziąć udział w wyborach (Forum Idei IBRiS, 2023). Warto również przyrzeć się raportowi badawczemu *Polityczny portret młodych Polaków 2023*. Jego celem według autorów jest ukazanie – na podstawie wiarygodnych danych statystycznych – pełniejszego obrazu społeczno-politycznego młodych obywateli (Kądziela, 2023).

Uwagi teoretyczne

Trudno jest przytoczyć jedną ogólną definicję pojęcia młodzieży. Zależy ona głównie od problematyki opracowania. Istnieje wiele definicji tego terminu w poszczególnych raportach i badaniach, co powoduje, iż przytoczenie jednolitej wydaje się być niemożliwe (Kądziela, 2019, s. 106–107).

Według Krystyny Szafraniec młodość odnosiła się do osób, które nie osiągnęły jeszcze samodzielności życiowej. Kiedyś powszechne było rozumowanie, że zwieńczenie tej fazy życia łączyło się z tak konkretnymi wydarzeniami i sytuacjami życiowymi, jak: podjęcie pracy, zawarcie małżeństwa czy założenie rodziny. Dziś według badaczy trudno jest określić dokładny moment, w którym przestajemy być „młodzieżą”, a stajemy się „dorosłymi”. Warto dodać, że we współczesnych społeczeństwach młodość i dorosłość odrywają się od kategorii wiekowych, ról społecznych i właściwych im stylów życia oraz od charakterystyk psychologicznych i rozwojowych (Szafraniec, 2012, s. 113).

Kwiecińska zauważa, że młodzi dorośli mogą mieć uśpione cechy, które stanowią potencjał do zaangażowania obywatelskiego (Kwiecińska, 2022, s. 139).

Metodologia badań własnych

Do realizacji celu badawczego zostały wykorzystane badania jakościowe oparte głównie na indywidualnym wywiadzie pogłębionym z elementami wywiadu narracyjnego. Indywidualny pogłębiony wywiad polega na bezpośredniej rozmowie z badanym. Stosuje się go głównie do sprawdzania subiektywnych opinii, typowych dla przedstawicieli grup społecznych (Szymańska, 2018, s. 221–222). W takim ukierunkowanym wywiadzie badacz posiada tzw. dyspozycje do wywiadu, które są listą jego potrzeb informacyjnych (Konecki, 2000, s. 169). Natomiast istotą wywiadu narracyjnego jest spontaniczna reakcja, która nie jest zakłócona przez osobę badającą (Kaźmierska, 1997, s. 35). Zatem na podstawie dyspozycji zostały zadane pytania wprowadzające w dany wątek. Po każdym z nich głos był oddawany badanemu, jednocześnie dając mu czas na swobodne wypowiedzenie się. Dobór próby jest celowy. Próba wyniosła 15 osób – po 3 osoby popierające każdy ogólnopolski komitet wyborczy w wyborach do sejmu w 2023 roku w wieku 18–29 lat. Badani pochodzili z różnych regionów Polski.

Uczestnictwo wyborcze młodych ludzi

Respondenci z chęcią poszli na wybory. Zapytani o motywacje uczestnictwa w głosowaniu, niezależnie od popieranego barw politycznych, odpowiedzieli, wskazując, m.in. na obowiązek obywatelski:

Pójście na wybory jest przejawem patriotyzmu (wyborczyni Trzeciej Drogi).

Poszedłem na ostatnie wybory z poczucia obowiązku, zawsze głosuję (wyborca Konfederacji).

Jest to obowiązek, chciałem iść, żeby zmanifestować, że to nie jest obojętne (wyborca PiS-u).

Większość badanych, oddających głos na partie opozycyjne, twierdziło również, że chęć zmiany władzy motywowała ich, aby pójść na te wybory. Są świadomi, że ich głos się liczy:

Poszłam na wybory, żeby coś zmienić, nie podoba mi się władza (wyborczyni Konfederacji).

Żeby zobaczyć, czy jeśli dojdzie do zmiany w moim życiu, jeśli głosujemy, to możemy wymagać i narzekać na polityków (wyborczyni Lewicy).

Poszłam na wybory, bo każdy powinien iść. Musimy zdecydować, jak to będzie w kraju, żeby nie narzekać – jak to jest źle, i żeby była zmiana (wyborczyni KO).

Poszedłem na wybory, bo nie podobały mi się rządy poprzedniej partii, nic się nie zmieni, jak nie pójdziemy głosować (wyborca Trzeciej Drogi).

Charakterystyka wyborców poszczególnych partii

Badani młodzi wyborcy głosujący na Prawo i Sprawiedliwość twierdzą, że jest to najlepszy wybór spośród wszystkich partii obecnie występujących na polskiej scenie politycznej. Są świadomi, że działacze PiS-u popełniają błędy, jednak pozostałe ugrupowania nie budzą zaufania:

Nie są idealni, ale tamci są jeszcze gorsi, dla tych chociaż Polska jest ważniejsza niż inne kraje (wyborca PiS-u).

PiS jest mniejszym złem, ostatnie rządy partii PO i PSL pokazały, że nie działały w interesie Polski, wyprzedają majątek, Lewica ma zbyt radykalne poglądy np. aborcja. Kiedyś popierałem Konfederację, ale Korwin jest za Rosją teraz (wyborca PiS-u).

Pojawił się również ciekawy głos młodej osoby popierającej PiS, lecz krytykującej niektóre postulaty tej partii:

Nie zgadzam się do końca z rozdawnictwem, jednak innym partiom nie ufam wcale. Więc jest trochę mniejszym złem (wyborca PiS-u).

Wszyscy badani głosujący na PiS pozytywnie wypowiedzieli się o niektórych programach wprowadzonych przez to ugrupowanie:

Oni zrobili PIT dla młodych, pomogli mojej babci, zwiększając jej emeryturę (wyborca PiS-u).

Bardzo dobry zerowy podatek dla młodych (wyborca PiS-u).

Wśród młodych zwolenników PiS-u pojawia się również krytyka rządów PO-PSL (cytat byłego ministra finansów Jacka Rostowskiego):

Mimo wszystko, większość obietnicy spełnili i pokazali jak są wiarygodni, tamci to niewiarygodni, mówili tylko, że pieniędzy nie ma i nie będzie (wyborca PiS-u).

Wszyscy badani wyborcy Prawa i Sprawiedliwości sądzą, że Platforma Obywatelska jest najgorsza spośród partii:

PO nie ufam – mało co proponuje, zawsze chce odwrotnie, w polskiej polityce kradnie pod siebie (wyborca PiS-u).

Zwolennicy PiS-u, zapytani o liderów Prawa i Sprawiedliwości wypowiadają się w różny sposób. Pojawiają się między innymi wypowiedzi chwalcące prezesa tej partii:

Kaczyński ładnie ogarnął politykę, osiągnął dużo, zasługuje na szacunek, niekoniecznie podoba mi się co robił wszystko, ale ogarnął dużo, trzymał wszystko i wszystkich w ryzach (wyborca PiS-u).

Jednak zdarzyły się sugestie krytykujące prezesa tego ugrupowania, jego partię oraz strategię dotyczącą minionych wyborów:

Kaczyński niestety popełnił błąd w kampanii, za bardzo szczał na inne partie. Kaczyński przegrał, bo wyborcy nie chcą mieć takich ludzi u władzy (wyborca PiS-u).

Na Koalicję Obywatelską (Platformę Obywatelską) zagłosowały młode osoby, które w głównej mierze chciały odsunąć PiS od władzy. Uważają, że mieli oni największą szansę na wygraną z PiS-em:

Zastanawiałam się między PO a Trzecią Drogą, ale ostatecznie postawiłam na Platformę. To oni mogą odsunąć tamtych od władzy (wyborczyni KO).

Mają szansę na zdobycie największej liczby mandatów wśród opozycji (wyborca KO).

Dla badanych wyborców Platformy ich program ma mniejsze znaczenie, najważniejsze jest to, aby PiS już nie rządził. Pojawiły się jednak nadzieje na zmianę ustawy aborcyjnej:

Mam nadzieję, że zmienią ustawę aborcyjną dla kobiet, żeby chociaż przywrócili ten kompromis aborcyjny (wyborczyni KO).

Gorzej już być nie będzie, może być tylko lepiej (wyborca KO).

Pojawiły się też głosy rozmówców popierających KO, pozytywnie wypowiadających się o Donaldzie Tusku. Uważają, że jego osoba przyciągnęła uwagę w stopniu, który popchnął ich do głosowania na tę partię:

Byłam na spotkaniu Donalda Tuska i jest on świetnym dyplomatą i tak świetnie mówił; potrafi przekonywać, mówi tak rzeczowo, to facet, który najlepiej się wypowiada, a Morawiecki i Jarek mówią głupoty. Donalda bardzo dobrze mi się słucha (wyborczyni KO).

Ten Donald to ma charyzmę, jedyny w tym kraju (wyborca KO).

Wyborcy tego komitetu mają dobre mniemanie o Trzeciej Drodze i Lewicy, natomiast negatywne podejście do Konfederacji:

Konfederacja tak jak PiS. Źle traktują kobiety (wyborczyni KO).

Respondenci głosujący na Trzecią Drogę wybrali ten komitet, bo chcieli zmiany. Dla jednych był to taktyczny ruch, gdyż bali się, że partia nie przekroczy progu wyborczego i w ten sposób wygra PiS. Dla innych było to też głosowanie na mniejsze zło:

Nie chciałam, żeby PiS znów wygrał, byłam świadoma, że jak Hołownia nie wejdzie, to PiS znów wygra (wyborczyni TD).

Głosowałam na Trzecią Drogę, bo chciałam zmiany, a to najmniejsze zło (wyborczyni TD).

Badani zagłosowali również z tego powodu, że mają umiarkowane poglądy – tak, jak właśnie Trzecia Droga:

Trzecią Drogę wybrałam, ponieważ była pośrodku, rosło jej poparcie, poczułem nadzieję na zmianę, że wreszcie stanie się widoczna, czułem też wewnętrzną potrzebę sprawiedliwości, żeby PiS już nie rządził po takim przewrotnym czasie (wyborca TD).

Są najmniej skrajni (wyborczyni TD).

Większość wyborców Trzeciej Drogi potraktowało koalicję – Polskę 2050, PSL i partię Szymona Hołowni – jako jeden byt:

Dla mnie bez znaczenia czy PSL, czy Polska 2050 (wyborczyni TD).

Jeśli chodzi o liderów Trzeciej Drogi, badani wypowiadali się pozytywnie. Spore emocje wzbudził Szymon Hołownia – dostał bowiem największe pochwały ze strony respondentów:

Liderzy Trzeciej Drogi potrafią się zachować (wyborczyni TD).

Hołownia ma zdolność analizowania społeczności (wyborca TD).

Wyborcy tego komitetu nie wybrali innych partii również ze względu na radykalizm pozostałych ugrupowań:

Konfederacja działa na szkodę, ma radykalne poglądy, jest za patriachatem, PO dużo kradło, Lewica za to jest skrajnie lewicowa, przez czarne protesty wyszło jak bardzo są skrajni (wyborczyni TD).

Lewica wykorzystała aborcję do swoich celów; bardzo wykorzystuje sytuację, żeby zaistnieć (wyborca TD).

Nie lubię za bardzo Tuska, Tusk wyprzedaje polskie lasy, firmy. Nie lubię Tuska, PiS zacofany pod względem poglądów, bardzo za socjalem (wyborczyni TD).

Natomiast wyborcy komitetu Lewicy utożsamiają się z większością ich programu oraz są oni według badanych mniejszym złem:

Z Lewicą światopoglądowo i gospodarczo zgadzam się tak na 70%. Najbardziej podoba mi się wsparcie dla środowiska LGBT, jak i dla liberalizacji aborcji (wyborczyni Lewicy).

Wszyscy respondenci głosujący na Lewicę wybrali to ugrupowanie, m.in. ze względu na światopogląd, a konkretnie kwestie: liberalizacji aborcji, praw kobiet, praw LGBT. Jeśli chodzi o gospodarkę, zdania respondentów były podzielone. Niektórzy zgodzili się z postulatami, takimi jak tanie mieszkania czy poparcie transferów socjalnych, jednakże pojawiły się głosy, które nie zgadzają się z polityką gospodarczą Lewicy. Mimo tego zdecydowali się oddać głos na ten komitet:

Mam liberalne gospodarcze poglądy, jednak nie ma dobrej liberalnej partii zarówno gospodarczej, jak i światopoglądowej, jednak myślę, że sprawy światopoglądowe są ważniejsze niż gospodarcze, więc wybrałam Lewicę. Strategicznie głosowałam też na Lewicę, bo chciałam, by była wyżej niż konfederacja, bo nie cierpię ich ze względu na homofobiczne poglądy (wyborczyni Lewicy).

Zatem dla młodych badanych wyborców Lewicy sprawy światopoglądowe mogą być ważniejsze. Wszyscy respondenci byli zgodni – za światopoglądowe postulaty popierają tę partię najbardziej:

To oni najbardziej są za tolerancją i równością (wyborca Lewicy).

Respondenci zapytani o liderów tej formacji odpowiedzieli w różny sposób. Niektórzy najbardziej zachwalali Adriana Zandberga za jego wyrazistość i poglądy, natomiast inni – Roberta Biedronia, również za jego osobowość. Włodzimierz Czarzasty jest zaś mniej popularny wśród badanych. Młodzi wyborcy Lewicy jednogłośnie odpowiedzieli, że najbardziej nie lubią Konfederacji – ze względu na kontrowersyjne wypowiedzi niektórych liderów:

Na Konfederację nigdy nie zagłosowałabym (wyborczyni Lewicy).

Głupoty gadają, są za Putinem, śmieją się z kobiet, niepełnosprawnych itp. Największe oszołomy to Braun i Korwin (wyborca Lewicy).

Na Konfederację wyborcy zagłosowali dlatego, że podoba im się partia, jak również wydała im się po prostu lepsza od pozostałych:

Na Konfederację oddałem głos, bo najbardziej odpowiada moim poglądom, ma – tak jak ja – podejście prawicowe, podatki proste i niskie, Polacy gospodarzami we własnym kraju, nie będę na postkomunistów głosować, utożsamiam się z nimi (wyborca Konfederacji).

Ufam tym ludziom, jak ich słucham, jak ich widzę, oni wzbudzają moje zaufanie, nie dopuścili się niczego złego, nie zawiedli mojego zaufania (wyborczyni Konfederacji).

Niektórym badanym wyborcom tego ugrupowania nie podobają się kontrowersyjne wypowiedzi liderów, jednak nie przeszkadza im to za bardzo, ponieważ badani uważają, że Konfederacja posiada więcej zalet, a inne formacje są gorsze:

Nie przeszkadza mi, że są jakieś niefortunne wypowiedzi – są lepsi niż PO i PiS (wyborca Konfederacji).

Każdy popełnia błędy, np. w kampanii ich wypowiedzi były kontrowersyjne, ale kto ich nie popełnia (wyborczyni Konfederacji).

Pojawiła się również ciekawa wypowiedź wyborczyni Konfederacji. Badana mówi, że kwestie gospodarcze są ważniejsze niż światopoglądowe. Ta wypowiedź jest przeciwieństwem przytoczonej wypowiedzi wyborczyni Lewicy:

Kwestie gospodarcze są najważniejsze, bo bez tego będziemy biedni, jak nie będziemy co mieli jeść, to inne prawa będą mniej ważne. Jak ludzie będą przymierać głodem i nie będzie co do garnka włożyć (wyborczyni Konfederacji).

Jeśli chodzi o liderów, respondenci wymienili: Bosaka, Mentzena, Korwina-Mikke i Brauna. Jedni bardziej popierają Bosaka i Mentzena, a inni – Brauna i Korwin-Mikkego. Najczęściej zestawiają dwie grupy: umiarkowani, czyli Bosak i Mentzen oraz bardziej radykalni, czyli Braun i Korwin:

Teraz, jak Korwin nie dostał się do sejmu, to najlepszy jest Braun. Może i mówi kontrowersyjnie, ale mówi wyraziście, a takich postaci potrzebuje Konfederacja (wyborczyni Konfederacji).

Bosak i Mentzen – to oni przyciągają nowych wyborców (wyborca Konfederacji).

Wszyscy badani głosujący na Konfederację najbardziej krytykują Lewicę i Koalicję Obywatelską. Większość nieprzychylnie wypowiada się również o ostatniej partii rządzącej. Trzecią Drogę traktują trochę łagodniej, jednak pojawiły się głosy, które wypomniały Szymonowi Hołowni pracę w telewizyjnym show:

Platforma to złodzieje, PiS drożyzna, a Trzecia Droga to koledzy Prokopa i PO (wyborca Konfederacji).

Trzecia Droga w miarę spoko, ale Hołownia bardziej do Mam Talent się nadaje niż do sejmu (wyborczyni Konfederacji).

Stosunek młodych do poszczególnych rządów

Jak młodzi wyborcy żyli podczas rządów Prawa i Sprawiedliwości? Większość wypowiedziała się głównie o ostatnich rządach PiS-u, bo wcześniej byli nastolatkami i nie interesowali się polityką. Jednak rządy PO i PSL niektórzy wspominali w sposób negatywny. Głównie wyborcy PiS-u i Konfederacji. Narzekali oni, m.in. na materialne warunki życia za rządów Donalda Tuska:

Od dziecka interesuje się polityką. Pamiętam dobrze te rządy, wtedy byłem w gimnazjum i technikum. W ogóle nie dbali o polskie rodziny, nic moja rodzina nie dostała, żadnej pomocy, wsparcia. Mój tata stracił wtedy pracę, bo Tusk zaczął prywatyzować firmy obcym kapitałom (wyborca PiS-u).

U mnie w rodzinie była słaba sytuacja, nie przelewało się, byłaby lepsza gdyby były programy socjalne np. 500 plus (wyborca PiS-u).

Przez Platformę nawet nie nauczyłem się pływać, nie zawsze jeździłem na wycieczki, bo nie było żadnego wsparcia dla dzieci (wyborca Konfederacji).

Pojawił się też głos wyborczynie Platformy, chwaliący to ugrupowanie.

Nie było za rządów PO-PSL tak źle. Moi rodzice, którzy prowadzą firmę mówili, że nie było takiego utrudnienia ze strony władzy, nie było też drożyzny (wyborczynie PO).

Większość badanych najbardziej jednak wypowiedziała się o tym, jak rząd PiS-u wpływał na ich życie. Jeśli chodzi o pozytywne kwestie poruszane przez wyborców, niezależnie od barw politycznych, była to kwestia zlikwidowania PIT-u dla młodych do 26. roku życia. Mówili o tym ludzie popierający każde z ugrupowań. Wyborcy PiS-u mówili również, że ich dziadkowie dzięki władzy tej partii mieli więcej pieniędzy i polepszyło im się życie. Nie poruszali tematu

czynników negatywnych, dotyczących wpływu władzy PiS-u na życie swoje lub najbliższych. Innego zdania są zwolennicy pozostałych partii. Każda badana osoba krytykuje rząd przez drożyznę i inflację. Między innymi uważają oni, że jest to wina rozdawnictwa państwa:

To oni przyczynili się do inflacji. Osłabiali kluczowe wskaźniki gospodarcze (wyborca KO).

Ten słaby rząd polegał na swoich ekspertach, ale resztę miał daleko gdzieś (wyborca TD).

To przez nich jest drożyzna (wyborczynie Konfederacji).

Nie podoba mi się socjal i to całe rozdawnictwo (wyborczynie Lewicy).

Jeśli chodzi o rozdawnictwo, mają również za złe, że rząd wybiera grupy społeczne, zapominając o młodych ludziach:

Nie dają, bo rząd nie ma swoich pieniędzy – nic nie dostałam, ale jakbym dostała, to zapłaciłabym, żeby coś dostać (wyborczynie Lewicy).

Są zacofani pod względem poglądów, za bardzo za socjałem (wyborczynie TD).

Pojawiły się jednak pojedyncze głosy zwolenników Lewicy chwaliące świadczenia socjalne:

Podnieśli emeryturę dziadkom. Z tym PiS nie robiło źle, 500 plus też dobre (wyborczynie Lewicy).

Jeśli chodzi o wyborców Konfederacji i Platformy Obywatelskiej, pojawiły się głosy osób, wśród których członkowie rodzin są przedsiębiorcami:

Moi rodzice są przedsiębiorcami, muszą płacić dużo rachunków i podatków, w tym kraju to porażka, mimo że siostra dostała 500 plus, ale wszystko zżera inflacja (wyborczynie KO).

Jest ucisk dla przedsiębiorców, za dużo płać i jest dużo biurokracji (wyborczyni Konfederacji).

Wśród wyborców Lewicy i Koalicji Obywatelskiej – a konkretnie kobiet – widoczne były opinie dotyczące tego, że nie podobało im się ograniczenie prawa aborcyjnego przez PiS:

PiS chce decydować o ciąży, nie podoba mi się ta polityka w sprawie aborcji (wyborczyni KO).

PiS bardziej prowadził pseudopolitykę rodziny, nieludzkie traktowanie ludzi ze środowiska LGBT. Osoby LGBT nie mają praw, nie mogą adoptować dzieci, brać ślubów, złe prawo aborcyjne (wyborczyni Lewicy).

Przyszłość według młodych wyborców

Respondentów również zapytano o to, jak widzą przyszłość pod rządami nowej koalicji. Wśród badanych wyborców PiS-u i Konfederacji panuje powszechne przekonanie, że przyszłość nie będzie dobra:

Przyszłość wydaje mi się zła, te rządy negatywnie się mogą odbić, może być rozłam, mogą nie znaleźć rozwiązań, bałagan, będzie kłótnia wszystkich partii, frakcji (wyborca PiS-u).

Jak widziałem skład nowego rządu to się przeżegnałem, będą afery, gorzej niż za PiS-u, będzie źle (wyborca Konfederacji).

Natomiast wśród młodych wyborców pozostałych ugrupowań zdania są podzielone. Zarówno badani popierający KO, Trzecią Drogę i Lewicę mówią o tym, że będzie teraz coraz lepiej w kraju:

Jest nadzieja, że będzie lepiej (wyborca TD).

Mam nadzieję, że kasa z UE przyjdzie i będzie trochę lepiej, fajnie, że Hołownia jest (wyborczyni KO).

Jednakże, wśród badanego elektoratu można odczuć również niepewność:

Jest nadzieja, że ogarną tę ustawę aborcyjną, jednak oprócz tego nie mam żadnych innych nadziei, ewentualnie będzie może trochę lepiej niż za rządów PiS (wyborczyni KO).

Szczerze, to obawiam się zróżnicowanej opozycji, nie wiem jak to będzie, na razie czuję niepewność, nie doświadczyłam jeszcze takiego rządu, obawiam się o przyszłość (wyborczyni Lewicy).

Podsumowanie

Podsumowując badania własne, można przyjąć, że respondenci przeciwni PiS-owi poszli na wybory, m.in. po to, aby odsunąć partię Jarosława Kaczyńskiego od władzy. W wywiadach dowiedzieliśmy się, że według badanych Prawo i Sprawiedliwość niewystarczająco dba o młodych. Respondenci skarżyli się, że rząd o nich zapomniał i ważniejsze są od nich inne grupy społeczne. Uważają, że inflacja jest w dużej mierze skutkiem rządów tej partii, m.in. przez ich działania związane z pomocą społeczną.

Przeciwnicy rządu głosowali na inne partie z powodu poglądów politycznych. Jednakże większość oponentów PiS-u poparła brak podatku do 26. roku życia. Większość przeciwników tego ugrupowania ma nadzieję, że wraz z powołaniem nowego rządu będzie lepiej.

Wyjątek stanowią głównie wyborcy Konfederacji, którzy są przeciwko wszystkim partiom – oni pomimo zmiany władzy nie mają nadziei, że będzie lepiej. Jeśli chodzi o wyborców partii Kaczyńskiego, to ci również uważają, że będzie tylko gorzej. Badani głosujący na to ugrupowanie nie przepadają za Koalicją Obywatelską. Między innymi to strach przed rządami Donalda Tuska zmotywował ich do pójścia na wybory.

Mimo że badanie jakościowe było realizowane na małej próbie i nie można przełożyć wyników

na całą populację, to motywacje wyborcze respondentów pokrywały się z innymi zastanymi analizami, np. dotyczącą motywacji do głosowania – by odsunąć PiS od władzy lub dlatego że PiS nie dba o młodych. Badanie to zatem może stanowić uzupełnienie innych analiz i, poprzez szczegółowe pytania oraz odpowiedzi, daje szerszy ogład problemu.

To pokazuje, że wśród wielu młodych ludzi widać niechęć do władzy Prawa i Sprawiedliwości. Spadek liczby wyborców może być więc podyktowany chęcią zmiany władzy. Natomiast wyborcy nowej koalicji rządzącej głosowali na dany komitet w zależności od swoich poglądów czy też taktycznie: „byle nie rządził PiS”.

Warto prowadzić kolejne badania wśród elektoratu młodych osób. Według wielu ekspertów to właśnie ich aktywność wyborcza mogła przyczynić się do takiego a nie innego wyniku wyborczego. To od nich zależy również przyszłość kraju. Warto postawić pytania: Czy frekwencja tej grupy osób dalej będzie na takim samym poziomie? Czy dalej będzie tak żywe zainteresowanie polityką? Czy zmieni się poparcie dla danych partii? Czy nowa koalicja rządząca spełni oczekiwania młodych? Tak samo – czy na decyzje wyborcze ma wpływ płeć? W 2024 i 2025 roku będą odbywać się kolejne wybory – samorządowe,

do parlamentu europejskiego oraz prezydenckie. Młodzi ludzie będą więc mogli ponownie spełnić swoją obywatelską powinność.

Bibliografia

- Forum Idei IBRiS. (2023). Wyborczy portret Polaków, *Magazyn Fundacji IBRiS*, 3. Pobrane 15 listopada 2023 z: <https://ibris.pl/2023/10/02/forum-idei-ibris-3/>
- Hukałowicz, I. (2023). *Wybory parlamentarne 2023. Oficjalne wyniki. Jaki podział mandatów?* Pobrane 22 listopada 2023 z: <https://www.gazetaprawna.pl/wiadomosci/kraj/artykuly/9323508,wybory-parlamentarne-2023-oficjalne-wyniki-podzial-mandatow.html>
- Kaźmierska, K. (1997). *Wywiad Narracyjny – technika i pojęcia analityczne*. W: M. Czyżewski, A. Piotrowski, A. Rokuszewska-Pawełek (red.), *Biografia a tożsamość narodowa* (s. 35–44). Uniwersytet Łódzki. Katedra Socjologii Kultury.
- Kądziela, A. (2023). *Polityczny portret młodych Polaków 2023*. Pobrane 2 grudnia 2023 z: <https://www.kas.de/pl/web/polen/einzeltitel/-/content/polityczny-portret-mlodych-polakow-2023-1>
- Kądziela, A. (2019). Partycypacja wyborcza młodych Polaków – uwarunkowania i wyzwania, *Prawo i Polityka*, 9, 104–124.
- Konecki, K. (2000). *Studia z metodologii badań jakościowych. Teoria ugruntowana*. PWN.
- Latos, G. (2023). *Wybory 2023: Jak głosowali młodzi ludzie? I jak wyglądałaby Polska, gdyby do wyborów poszli wyłącznie oni?* Pobrane 29 grudnia 2023 z: <https://www.gazetaprawna.pl/wiadomosci/kraj/artykuly/9323015,wybory-2023-jak-glosowali-mlodzi-exit-poll.html>
- Szafranec, K. (2012). Młodość jako wyłaniający się problem i nowa polityczna siła, *Nauka*, 1, 101–122.
- Szymańska, A., Köhler, C. (2018). Pogłębiony wywiad indywidualny z dziennikarzem: uwagi warsztatowe. W: A. Szymańska (red.), *Metody badań medjoznawczych i ich zastosowanie*. Instytut Dziennikarstwa, Mediów i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego, 235–258.